

Den grå eminense — fra det hine år

Konsul Finn Støren, som har fått en noe «vridd» beskrivelse av Jon Michelet i hans «tilleggsbok», var en av okkupasjonstidens mest interessante og minst omskrevne skikkelser. Han sluttet seg til Quisling utfra antagelig rent opportunistiske beveggrunner

VISKREV I går dagens avis om «tilleggsboken», Jernkorset del 2 – utgitt på satelittforlaget «Per Sivle».

I boken finner vi kapitlet om Finn Støren.

Hvorfor, spør forfatteren Jon Michelet, er ikke denne okkupasjonstidens dominerende skikkelse omtalt noe sted? Hvorfor ble han løslatt under rettsoppgjøret? Hvorfor fikk han anledning til å rømme til Argentina? Hvorfor har norske myndigheter aldri krevet ham utlevert?

Spørsmålene er interessante, og absolutt ubesvart.

IKKE NEVNT

VI HAR VISKET Quisling-regjeringens u-utnevnte utenriksminister totalt ut av vår historie. Han er eksempelvis ikke nevnt i Aschehougs leksikon eller i Konrad Nordahls memoarer (til tross for at han spilte en hovedrolle i nazifisering av LO).

Jon Michelet tegner et relativt korrekt bilde av Finn Størens personlige virke i okkupasjonsårene. Men han bommer når han beskriver Størens «apparat», Direktoratet for Spesialorientering, samt når det gjelder Størens medarbeideres oppdrag, oppgaver og virksomhet.

Formodentlig er det siste årsaken til at Gyldendal har kuttet ut kapitlet. Michelet tillegger enkelte av Størens medarbeidere gjerninger de ikke er dømt for og neppe har utført.

ER BLITT OVERSETT

Men tilbake til konsulen. Han er omtalt i Torolf Solheims bok «Solnedgangstider», som utkom for en måneds tid siden, og et helt kapittel i Odd Melsoms «På nasjonal uriaspost» (1975) skal være skrevet av Finn Støren, an-

og hadde sitt synderegister – på den annen side synes det klart at han reddet endel gode nordmenn fra døden. Etter krigen unslapp han til Argentina, hvor han døde for endel år siden.

nymt. (Odd Melsom var redaktør i NS-organet Fritt Folk.)

Ellers har, så langt jeg kan huske, Jon Michelet rett. Man har oversatt konsul Støren, eller kanskje har skribenter og historikere ikke vært klar over hvilken rolle han spilte i de hine år.

Husk da også at vi aldri har fått okkupasjonshistorien beskrevet av «den andre siden».

Vi mangler faktisk et supplement til Norges historien.

IKKE RIKTIG

Jon Michelet fremstiller Finn Støren som det norske finansoligarkis ombudsmann i kollaboratorenes avantgarde. Kapitalisten Støren ivaretok borgerskapets interesser vis-à-vis okkupasjonsmakten, ifølge den legende som søkes skapt.

Dette er gait.

Finn Støren var ved krigsutbruddet en fallent, men som hadde beholdt en viss stil og eleganse. Særdeles tidlig under okkupasjonen sendte han Vidkun Quisling et brev fra sin nødtvungne eksil i Drangedal.

Jeg er ikke sikker på datoen, men jeg tror det var 10. april 1940. Brevet ante-daterte han imidlertid, og stillet seg til «Førefrens» disposisjon.

Michelet skriver at Støren var NS-medlem fra tidligere. Jeg tror det er galt. Så langt jeg kan bedømme, var Finn Støren prototypen på en situasjonsbestemt medløper.

Allerede i 1940 ble han embedsmann – ekspedisjonssjef. Og ble leder for et direktorat som skulle utvikles til å bli Utenriksdepartementet etter tysk seier.

I omfang var direktoratet beskjedent, men interessant, om man vil. Blant annet hadde det et kontor som forberedte organisering av «Austerveg». Områder i Russland skulle tildeles Stor-Norge. Norske frontkjempere var forespeilet store eiendommer i øst. Germanere skulle gjenerobre.

Mannen til høyre på dette bilde er konsul Finn Støren, Quislings såkalte «statsdirektør» og den grå eminensen rundt «Føeren». Her sees han på Slottet i munter samtale med fra v. Gudbrand Lunde, Quisling «kansellieff» Lundesgaard.

1092223

Mannen til høyre på dette bilde er konsul Finn Støren, Quislings såkalte «statsdirektør» og den grå eminens i kretsen rundt «Føreren». Her sees han på Slottet i munter samtale med fra v. Gudbrand Lunde, Quisling selv og «kansellisejef» Lundesgaard.

Men dette lå jo på drømmeplanet.

UNIK POSISJON

Statsdirektør Støren var aktiv på mange områder. Han sjelven bak forsøkene på å nazifisere LO, Rederforbundet, Nordmannsforbundet m. v. Talent hadde han utvilsomt. Han fikk også en unik posisjon innen NS-hierarkiet.

For det første skaffet han seg en sidekanal til Berlin. Han fikk etablert en kontakt til Danmarks rikskommissar, dr. Werner Best.

For det annet maktet han å skaffe seg en viss good-will i «jössingkretser».

Det er neppe tvil om at Finn Størens utvirket at særdeles mange landsmenn ble løslatt fra tysk fangenskap. Jon Michelet skriver at Støren «vek-slet» fanger, at han reddet enkelte i «bytte» med andre.

Helt på villspor tror jeg ikke Michelet er. Men da jeg helst vil tro godt om mennesker, så langt som mulig, antar jeg at Støren også virkelig ønsket å hjelpe mennesker i nød.

Motiv kan man alltid søke etter. Jeg tror at konsul Støren hjalp mennesker ut av fangenskap fordi han nærret et sterkt

ønske om å etablere samarbeide med «jössingene» etter tysk seier i verdenskrigen. Nok ville han da også kunne påberope seg at det var han som hadde aksjonert da det røynt på. Samtidig bidro han utvilsomt til «sikring» av landsmenn.

VIKTIG BREV

Michelet skriver at Finn Støren 8. mai 1941 i et PM til Quisling hevdet at Viggo Hansteen og fire andre burde plasseres der de hørte hjemme, nemlig i fengsel.

Dette er relativt interessant, for Vidkun Quisling var lite operativ. Jeg har imidlertid sett en kopi av et brev fra Finn Støren til SS-politigeneral Rediess, hvor Støren skrev at sikring av Hansteen bak lås og slå ikke var tilstrekkelig. Det måtte mere drastiske virkemidler til.

Dette brev ville formodentlig ha vært helt avgjørende under en rettssak mot Finn Støren.

STAKK AV

Men rettssak ble det aldri. Utenriksminister Støren stakk nemlig av.

Jeg forstår neste generasjon når de stiller spørsmålet om akkurat han, Finn Støren, hadde spesielle hjelpere.

Meget beleilig grep leger inn og fikk ham løslatt fordi han angivelig var alvorlig syk. Men – som Jernkorsets forfatter påpeker – ikke mere syk enn at han tålte reisen til Argentina, og der fikk han leve helt til midt i 60-årene.

Det kan være mennesker som har misoppfattet hans hjelpevirksomhet under okkupasjonen, og derfor var behjelpelig med flukt. Jeg vet ikke.

Michelet hevder at han levde på stor fot i Argentina. Det tror jeg ikke. Jeg har sett brev Støren har sendt hjem til mennesker han hjalp ut fra Grini. Brev med trygling om hjelp til å få komme hjem.

RETHAVERSKE

Når ny-kommunister som Michelet og Øgrim nu forsøker å iverksette et landsvikoppgjør i reprise, blir de utiltalende rethaverske.

«Deres» svikere, f. eks. kommunister som deltok i ledelsen av okkupasjonstidens LO, stemples som renegater og dermed «borgerskapets» lakeier. For dem har kommunistene intet ansvar.

Vi derimot, skal sitte med det hele og fulle ansvar for en Finn Støren. Et ansvar de mener vi aldri kan fri oss fra.

Det er jo nokså sinnssykt.

C. C.